

Szinte bármit könnyebb beismerni a magányosságnál. Csúnya vagyok. Buta vagyok. Kövér vagyok. Bűdös a szám. De hogy magányos vagyok? Rémisztő. Akárha azt mondanám: nem létezem

Bosszant, hogy nem jövök rá, magamtól jutottam-e erre a hangzatos következtetésre, olvastam valahol, esetleg a rádióban hallottam vala-melyik divatos lélekbúvártól. Mind egyformán lehetséges.

Nagyot fékez a trolis, kis híján a mellettem ülő nő ölébe huppanok, valaki hátulról rám dől. A csuklóban álló nyolc-tíz éves testvérpár egymásra zuhan, majd pillanatok múlva nevetve tápászkodnak fel.

– Mit csinálsz, köcsög?! Agyonváglak, te faszszopó, te! – rázza öklét férfi kísérőjük a vezetőfülke felé.

– Apa, ne kiabálj! – fogja meg kezét a kisfiú szelíd komolysággal.

Érzem, erre a jelentre örökké emlékezni fogok. Örökké. Vicces, hogy létezhet ez az értelmetlen szó! Kis híján elnevetem magam.

Magányos vagyok. Mióta ki merem mondani, állandóan egyfajta emelkedett hangulatban élek. Persze tudom, elmúlik majd hamar, akár a kábítószer okozta eufória.

Régi iskolatársaim elhívnak időnként bulikba, összejövetelekre. Látom rajtuk, őszintén örülnek nekem – én is örülök nekik. Megkérdezzük, hogy van a másik, mivel foglalkozik mostanában, aztán... feszengeni kezdenek, és az első adandó alkalommal mással társalognak. Az este hátralevő részében többnyire csendben kortyolgom a borom és jóindulatúan mosolygok, ha véletlenül elkapom valaki pillantását.

A Szinyei Merse utcához érünk, leszálok a troliról. Rongyos ruhájú nő lép elé, piszkos orvosi receptet mutogat. „Készáz fooinot...” Barnás-zöld borzalom látszik az arcán – mintha moha nőne rajta. Kevés aprót nyújtok felé, közben nem nézek rá. A járdára esik a pénz; nem segíték felszedni.

Biztos sokak életében létezik olyan talány, ami mindennél jobban izgatja. Számomra ilyen, hogy miként tudnak annyit beszélgetni az emberek. Ámulva figyelem házibulikban az órákon át csevegő párokat. Mesél az egyik. A másik közbeszól. Társa bólogat, és azonnal rávág valamit. Majd megint az előző kérdez. És így tovább. Honnan tudják, mire mit kell mondani? Miből gondolják, hogy érdekli a másikat? Tudom, hogy a többségnek ez természetes, de ettől semmivel nem értem jobban.

Befordulok a Podmaniczky utcáról. Apukám egy barátja lakott erre felé, mindig meglátogattuk, ha Pesten jártunk. Gyerekként színházi díszletnek gondoltam az itteni házakat, melyeknek csak homlokzata van – nem hittem, hogy valóban mindegyikben laknak emberek. Úgy képzeltem, mielőtt egy kapun belépünk, mint fiókokat a szekrénybe, hátulról betolják az emeleteket a lakásokkal és lakóikkal. Majdnem biztos egyébként, hogy ugyanezt olvastam is valakitől. Minden ember egyedi, külön világ... soha nem vettem be ezt a maszlagot.

Sietnem kell, nehogy lekéssem az első beszélőt; kezdéskor bezárják a szoba ajtaját. E-mailben hívta fel figyelmem a klubra egy ismerősöm – úgy tűnt, ő ismer, nekem fogalmam sincs, kicsoda. A program minden alkalommal ugyanaz: néhányan történeteket mesélnek az életükből. Általában nem hagyományos értelemben vett érdekes-izgalmas történeteket; múltkor például egy okmányirodában dolgozó hölgy írta le egy munkanapját kimerítő részletességgel. Unalmasnak hangozhat, de csodálatos volt. A végén nem kérdez, nem fűz hozzá senki semmit az elhangzottakhoz – érintetlenül hagyjuk, amit a mesélő befejezett.

Odaérek a pincehelyiség zöldre festett ajtajához, befizetem a belépőt, és elhelyezkedem egy fotelban az előadószobában. Majdnem telt ház van. Nincs beszélgetés, csendben várakozik mindenki.

Nemsokára belép a beszélő, és a középén álló karosszékbe ül. Valaki bezárja az ajtót. Alacsony, molett, harmincas nő, rövid, göndör haja van és szemüveget visel. Ismerősnek tűnik, de nem tudom, honnan. Hátradőlök és becsukom a szemem.

– Pár hete egy vidéki kisvárosba vonatoztam meglátogatni nagymamám sírját – kezdi. – Soha nem járok különben temetőbe, halottak napján sem; sajnos, egyik nagyszülőm sem él már, és mindegyiknek csak a temetésen láttam a sírját. Nem akarok földbe ásott csontokkal vagy egy marék hamuval beszélgetni kőkockák és fonnyadt virágok közt. Most mégis kedvet kaptam – bár lehet, nem ez a legjobb kifejezés –, hogy odautazzak. Nem is annyira a sír, inkább a város miatt, ahol nem jártam nagymamám halála óta, pedig annyi időt töltöttem ott gyerekkoromban. Mostanában különösen sokat gondolok rá – talán, mert elhagytam a harmincötöt, és a negyvenhez közelíték, nem tudom... Imádot emem. Rajongott értem. Jóval érkezésem előtt már készült, hogy a kedvenceimet süthesse-főzhesse. Főként kisebb koromban, amikor még napokat, sőt, a nyári szünetben heteket töltöttem nála. Ötéves voltam, mikor nagypapám meghalt, szóval rá nem nagyon emlékszem. Na, erről jut eszembe: nem igaz, amit az elején mondtam, hogy mindegyik nagyszülőm sírját csak a temetésen láttam. Nagymamám rendszeresen járt a papa sírjához, és engem is vitt persze, amikor nála voltam. Szerettem segíteni neki: vizet hoztam a csapból, öntöttem a virágokat, tépkedtem a gázt... Az egyetlen, amit nem igazán kedveltem a nagyinál, a templomlátogatás volt. Itthon Pesten nem jártunk templomba – nagy bánata volt ez –, és főleg eleinte, hat-hétévesen, félttem a vérző Krisztus-szobroktól, a tömjénszagú félhomálytól, rózsafüzt mormoló aszott néniktől, fekete ruhás papoktól... Később, tíz-tizenegy éves koromban, olyan kérdésekkel ostromoltam, amelyekre nem tudott felelni. Ha Isten olyan jószágos és mindenható, miért hagyja, hogy annyi rossz dolog történjen? Miért vannak gonosz emberek? Volt egy súlyosan értelmi- és testi fogyatékos unokabátyám, aki nem sokkal korábban halt meg, húszévesen. A mennyországban tudok majd beszélni vele, vagy ott is fogyatékos lesz? És Talpas, a régi macskánk, akit úgy szerettem? Azt hallottam, állatok nem juthatnak a mennybe... Egyik hétvégén aztán boldogan újságolta: megbeszélte egy kedves pap barátjával, másnap elvisz hozzám, és minden kérdésemre választ kaphatok. Inkább szorongással, mint örömmel töltött el a küszöbön álló látogatás, de nagyobb volt bennem a kíváncsiság, semhogy megpróbáltam volna kihátrálni. Bernát atya – megjegyeztem, mert ritka név, és a bernáthegyi kutya jutott róla eszembe – rendkívül barátságosan fogadott. Rögtön éreztem, ő az egyik legkedvesebb, legszelídebb ember, akivel valaha találkoztam, és hogy nagyon más, mint a „nem papok”. Azelőtt is láttam persze papokat, sőt, köszöntem is nekik – a nagy megtanított, hogy nem csókolomot, hanem dicsértessék a Jézus Krisztust kell mondani –, de soha nem beszéltem velük. Előre cukrozott, túlságosan édes teával kínált; még most is fel tudom idézni az ízét. Igazán furcsának találtam viszont, hogy dohányzik. Ahogy Isten emberének füst jön ki az orrán és száján... hihetetlenül bizarrnak éreztem. Először ő kérdezett: hány éves vagyok, hányadik osztályos, mi a kedvenc tantárgyam, ilyesmi, amikor belépett egy hölgy, és jelentette, hogy Bernát atyát telefonhoz kéri a püspöki hivatalból. Látszott az arcán, hogy borzasztóan meglepődött. Én meg épp ezen lepődtem meg. Miért olyan váratlan, hogy egy papot a püspökségtől keresnek? Úgy gondoltam, ez mindennapos – talán azon sem csodálkozom, ha a pápa hívja. Feldúltnak tűnt, amikor visszatért; a kezét figyeltem, remegett benne a cigaretta. Sajnos, el kell sietnie – mondta –, majd legközelebb folytatjuk a beszélgetést.

Nem folytattuk soha; a nagy nem hozta szóba, és én sem, mert bármilyen kedves volt Bernát atya, sokkal jobb programnak tűnt például a játszótérezés vagy a Duna-parti fagyizás. Már másféle dolgok foglalkoztattak. A nagyit bármennyire bántotta, hogy szüleimmel nem járunk templomba, nem tanulok hittant, soha nem erőltetett semmit, nem próbált téríteni. Igaz, mikor már olyan idős voltam, hogy egyedül otthon hagyhatott, mindig megkérdezte, nincs-e kedvem mégiscsak vele tartani, mielőtt vasárnap elindult misére. Olyan... más volt akkor indulás előtt. Nyugtalanító: mintha valami idegenség töltené el. Alig vártam, hogy kilépjen az ajtón, és egyedül élvezhessem a délelőtti tévéműsort. Utána megint vidám lett, mint rendszeren: nevetve mesélte, ha bakizott a pap, elbotlott egy ministránsgyerek vagy egyéb érdekesség történt. Jóval később, már tizenhét lehettem, ritkábban látogattam, és akkor sem maradtam nála egész hétvégére. De egyszer üldögéltünk délután a szobában, ő pedig váratlanul megkérdezte: még mindig nem jársz templomba? Nem – feleltem. Bosszantott a kérdés. – Nem lehet csak úgy élni bele a világba... – mondta finom szomorúsággal. De talán nem is szomorúan mondta. Nem tudnám leírni, mi volt a hangjában. Ami biztos: erre a jelenetre örökké emlékezni fogok. Örökké...

Ha egyáltalán van értelme ennek a szónak...

De nem is ezt akartam mesélni igazából. Ahogy a vonat lassítani kezdett az alsóvárosi megálló előtt, megláttam az üres házat. Rengeteg időt töltöttem ott a helyi gyerekekkel, amikor már elég nagy voltam, hogy egyedül lófrálhassak. Kéteemeletes, régi típusú lakótelepi ház volt, az ötvenes évek végén, a hatvanasok elején épülhetett. Egy kis ligetben állt a telep szélén, közel a vasúthoz. Azt mondták a többiek, a katonasághoz tartozott, de ott hagyták, nem kellett nekik. Lyukas kerítés vette körül, nem okozott nehézséget átjutni rajta. Kapuja zárva volt, a kitört földszinti ablakokon át jutottunk be. Mászkáltunk a lépcsőházban, ki-be az üres lakásokba, üldögéltünk a kád szélén a fürdőszobákban... Nem lehetett megenni. Aztán egy nap mégis véget ért a móka. Délután, sütés után rohantam a nagyitól a házhoz, hogy megnézzem, ott vannak-e a többiek. Furcsa belegondolni, hogy nem volt mobiltelefon meg internet, hanem felcsöngettünk egymáshoz, vagy egyszerűen elindultunk, hogy majd csak találkozunk valakivel... Na mindegy. Majdnem az összes ismerős gyerek a ház előtt állt. Rögtön látszott, hogy iszonyúan meg vannak rendülve; soha nem láttam még ilyen halálra vált arcokat. Pedig vagány gyerek volt mind, fiúk-lányok egyaránt, nem félték egy kis verekedéstől, ilyesmitől. Csak kedvencem, akit mosolygós kisfiúnak neveztem, nézett rám ugyanolyan kedvesen, mint szokott. Rajta nem látszott semmi rendkívüli. Állandóan a nagyokkal mászkált, és szinte soha nem beszélt. Mosolygott és hallgatott.

– Na mi van? – kérdeztem a bandától. Alig akart válaszolni valaki. Végül egy fiú kinyögte, hogy valahogy kifeszítették az addig zárva álló pince ajtaját, lementek, és... szörnyű... szörnyek... – többet nem lehetett kihúzni belőlük.

– Aha, persze, majd valószínű elhiszem – gúnyolódtam, pedig biztosan éreztem, hogy nem játsszák meg magukat.

– Akkor menj le! – sziszegte egy lány sírós dühvel. Eszemben sem volt megtenni.

Ettől kezdve nem jártunk a házhoz. Ha faggattam a többieket, mondják el, mit láttak, másról beszéltek vagy egyszerűen nem válaszoltak. Amikor a szüleimnek elmeséltem az esetet, azt felelték, elképzelhető, hogy hajléktalanok költöztek a pincébe – új szó volt nekem ez akkoriban –, és tényleg jobban tesszük, ha nem megyünk a közelébe.

A vonat megállt alsóvárosnál, én leszálltam, bár az új temető, ahol nagymamám nyugszik, a város másik végén található. Hirtelen elhatároztam ugyanis, hogy meglátogatom az üres házat. Átkeltem a síneken, a kis ligeten, és pár perc múlva ott voltam. Feltételeztem, hogy azóta rég privatizálták, lebontották, felújították vagy valami, de nem: ugyanúgy állt, mint régen. Bebújtam egy lyukon a kerítésen és körbenéztem, utal-e valami emberi jelenlétre. Semmi. A kaput most is zárva találtam, egy ablakon másztam be. Nehezebben ment, mint huszonvalahány éve... Ismerős földszinti lakásba jutottam – nem sok változott azon kívül, hogy még jobban mállott a vakolat, és gaz nőtt néhány repedésben. Megnéztem a többi lakást: ugyanaz. Aztán döntöttem: lemegyek a pincébe. Érdekes, hogy nem volt bennem félelem, csak kíváncsiság. Mitől féltem volna felnőtt fejjel? Szörnyektől? A pinceajtó nyitva állt, és meglepetésemre a villany is működött. Lementem a lépcsőn, és a közlekedőfolyosóra jutottam. Benyitottam az első helyiségbe, felkapcsoltam a villanyt, és... semmi. Teljesen üres volt. Azért benéztem a másodikba is. Megtaláltam a villanykapcsolót, aztán... majdnem megállt a szívem. Egy orrszarvút láttam, akinek túlke helyén embert formázó, csúcsos sipkájú bronzszobrocška állt bottal a kezében. A bot horgas végű zsinórokban folytatódott, melyek az állat fara táján felemelték vastag, páncélszerű bőrét, látni engedve a belőle kinövő másik, kisebb orrszarvút. Az egész lénynek összesen négy lába volt – kettő a nagyobb, ugyanannyi a kisebb félnek –, melyek egymással ellentétes irányban álltak. Mindkét állat igyekezett előrejutni, de a másik persze megakadályozta ebben, így csak toporogtak a helyiség közepén, és egyfolytában panaszosan beszéltek, iszonyú, vékony, bégető hangon, ami mintha burok mögül hallatszana. Egyszerre hasonlított csecsemősírásra és nagyon idős ember hangjára. Általam soha nem hallott, semmihez nem hasonló, de emberi nyelvet használtak, amiből egy szót sem értettem, viszont világosan éreztem, hogy ők nem hallják egymást, sőt, tudatában sincsenek egymás létezésének. Valami olyasmi volt ez, ami túl van a szenvedésen. Nem is éreztem sajnálatot, csak undort.